

Vec C-281/22

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

25. apríl 2022

Vnútroštátny súd:

Oberlandesgericht Wien (Rakúsko)

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

8. apríl 2022

Obvinení a sťažovatelia:

G. K.

B. O. D. GmbH

S. L.

Predmet konania vo veci samej

Sťažnosť proti súhlasu súdu s príkazom rakúskeho európskeho delegovaného prokurátora na prehliadku obytných a obchodných priestorov sťažovateľov a na zaistenie

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad práva Únie, najmä článku 31 ods. 3 pododseku 1 a článku 32 nariadenia Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry; článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. Má sa právo Únie, najmä článok 31 ods. 3 pododsek 1 a článok 32 nariadenia Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry, vykladať v tom zmysle, že pri cezhraničných vyšetrovaniach v prípade nevyhnutného súhlasu súdu s opatrením, ktoré sa vykoná v členskom štáte asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora, sa majú preskúmať všetky hmotnoprávne hľadiská, ako trestnosť skutku, podozrenie zo spáchania trestného činu, nevyhnutnosť a primeranosť?
2. Má sa pri preskúmaní zohľadniť, či prípustnosť opatrenia bola v členskom štáte konajúceho európskeho delegovaného prokurátora preskúmaná súdom podľa práva tohto členského štátu?
3. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku, respektíve kladnej odpovede na druhú otázku, v akom rozsahu sa má vykonať súdne preskúmanie v členskom štáte asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora?

Uvádzané predpisy Únie

Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017 ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (ďalej len „nariadenie o Európskej prokuratúre“); najmä články 30, 31, 32 a 42, odôvodnenia 72 a 73

Uvádzané vnútroštátne predpisy

Bundesgesetzes zur Durchführung der Europäischen Staatsanwaltschaft (Europäische Staatsanwaltschafts-Durchführungsgesetz – EUStA-DG) (zákon, ktorým sa vykonáva nariadenie o Európskej prokuratúre); najmä § 11 ods. 2

(rakúsky) Strafprozessordnung (StPO) (Trestný poriadok); najmä § 117, 119 a 120

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 Európska prokuratúra prostredníctvom konajúceho európskeho delegovaného prokurátora v Spolkovej republike Nemecko (Mníchov) vedie vyšetrowanie – okrem iného – proti G. K., S. L. a B. O. D. GmbH kvôli článku 3 ods. 2 písm. a) a c) smernice 2017/1371, § 370 ods. 1 bodu 1, ods. 2 bodu 3 a § 373 ods. 1 a 2 bodu 3 nemeckého Abgabenordnung (Daňový zákonník); § 129 nemeckého Strafgesetzbuch (Trestný zákon). Obvinení sú pritom podozriví, že nesprávnymi informáciami pri dovoze bionafty (s americkým pôvodom) do Európskej únie porušili colné predpisy a spôsobili celkovú škodu približne 1 295 000 Eur.
- 2 Dňa 9. novembra 2021 vydal rakúsky európsky delegovaný prokurátor v rámci podpory tohto vyšetrowania podľa článku 31 nariadenia o Európskej prokuratúre v bode I príkaz na vykonanie prehliadky obytných a obchodných priestorov obvineného podniku B. O. D. GmbH, respektíve obvineného G. K. na adrese M [Landesgericht Korneuburg (Krajinský súd Korneuburg, Rakúsko)], obchodné priestory na adrese M. [Landesgericht Krems an der Donau (Krajinský súd Krems na Dunaji, Rakúsko)], obytné priestory obvineného G. K. na adrese R. a obvineného S. L. na adrese S. [Landesgericht Wiener Neustadt (Krajinský súd Wiener Neustadt, Rakúsko)], ako aj obchodné priestory obvineného podniku B. O. D. GmbH, respektíve jeho „materskej spoločnosti“ B. O. D. s.r.o[.] & Co KS na adrese S. [Landesgericht für Strafsachen Wien (Krajinský súd pre trestné veci Viedeň, Rakúsko)], príslušných samosudcov uvedených krajinských súdov požiadala o ich súhlas a v bode II. nariadila zaistenie objednávok, výpisov z účtov, korešpondenciu a príslušný hardvér, respektíve dátové nosiče, a podobne.
- 3 Príslušní samosudcovia schválili príkazy asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora s poukázaním na príkazy s rovnakým znením v bode I. z tam uvedených dôvodov.
- 4 Skutočné vykonanie domových prehliadok bolo nariadené asistujúcim európskym delegovaným prokurátorom a následne vykonané príslušným finančným úradom.
- 5 S odvolaním sa na príkazy prokuratúry, ktoré sú s výnimkou miesta vyšetrowania a dotknutých osôb obsahovo identické, ide o podozrenie z nasledovného trestného činu:

„Európska prokuratúra k 1.000080/2021 vedie prostredníctvom svojho európskeho delegovaného prokurátora vyšetrowanie pre podozrenie

z pokračujúceho daňového podvodu vo veľkom rozsahu a členstve v zločineckej organizácii zameranej na daňové podvody podľa § 370 ods. 1 bodu 1, ods. 2 bodu 3 a § 272 ods. 1 a 2 bodu 3 nemeckého Abgabenordnung, ako aj § 129 nemeckého Strafgesetzbuch. Podľa doterajšieho podozrenia organizovaná zločinecká skupina vybudovala systém na dovoz bionafty z Bosny a Hercegoviny do EÚ, ktorý bol údajne vyrobený z použitého jedlého oleja miestneho podniku S. E. D.O.O. Tento „použitý jedlý olej“ bol do Bosny a Hercegoviny predtým údajne dovezený z USA. V skutočnosti bola táto bionafta vyrobená už v USA bez spracovateľských a výrobných krokov v Bosne a Hercegovine. V mnohých prípadoch (pozri nižšie) uzatvorili podniky B. O. Group zmluvu so S. E. D.O.O. na kúpu a dovoz bionafty „vyrobenej v Bosne a Hercegovine“ a uvedená skupina sa na svojej webovej stránke chválila so svojimi celoeurópskymi obchodnými aktivitami, vrátane zberu a obchodovania s použitým jedlým olejom v celej Európe, ako aj výrobou a obchodom s bionaftou. V minimálne 40 prípadoch bolo spolu približne 1.000 ton tohto paliva, ktoré bolo údajne vyrobené v Bosne a Hercegovine, následne prepravených pozemnou dopravou cez Chorvátsko a Rakúsko do Nemecka v rámci prepravy (TI) a v Drážďanoch predložené na preclenie, aby sa doručilo miestnemu obchodníkovi **B. S. GmbH** (konateľ R. R. M.) v mene rakúskeho podniku **B. O. D. GmbH** (konatelia S. L. a G. K.), ktorý bol zmluvným partnerom exportéra S. E. D.O.O. V 62 ďalších prípadoch bolo na preclenie v Spielfeld, Rakúsko, predložených spolu približne 1.500 ton rovnakej bionafty, ktorá bola pozemnou dopravou cez Chorvátsko prepravená do Rakúska, aby sa dopravila miestnemu obchodníkovi **B. O. D. GmbH** so sídlom v M., Rakúsko, pod vedením konateľa S. L. Podľa Incoterms, ktoré boli zvolené pre obe dodávky a podkladových zmlúv ide o „DA[P] (Delivered at Place / s dodaním na miesto)“, čo znamená, že dodanie do Nemecka/Rakúska mal uskutočniť S. E., zatiaľ čo dovozný postup, vrátane colného vyhlásenia prináležal **B. O. D. GmbH**, a preto tento podnik bol podľa článku 77 Colného kódexu Únie zodpovedným podnikom povinným platiť daň, hoci využil služby špecializovaného dopravcu (článok 77 ods. 3).

Keďže v predmetnom colnom vyhlásení bol uvedený nepreferenčný pôvod v Bosne a Hercegovine a kód TARIC, v dôsledku čoho by biopalivo bolo oslobodené od antidumpingových a vyrovnávacích ciel, aj ak by jeho skutočné miesto výroby (USA) bolo pravdivo uvedené, príslušný colný úrad na dovoz uložil len DPH. Z toho vyplýva škoda vo výške minimálne 1,295.151,11 € (445.151,11 € na neodvedené dane v Nemecku a 850.000 € v Rakúsku). 25 % podiel spoločnosti **B. S. GmbH** vlastní slovenská spoločnosť **B. O. D. s.r.o. & co KS** (konateľ S. L., rakúsky občan), ktorá samotná je aj materskou spoločnosťou rakúskej spoločnosti **B. O. D. GmbH** (konateľ rovnako S. L., ako aj rakúsky občan G. K.). **B. O. D. s.r.o. & co KS** bola niekedy zastupovaná G. K., hoci oficiálne zastával funkciu výlučne v **B. O. D. GmbH**. Samotná **B. O. D. GmbH** bola zmluvnou partnerkou údajného výrobného podniku **S. E. D.O.O.** v Bosne a Hercegovine a zodpovedná za colné vyhlásenie v Drážďanoch, ako aj príjemkyňa pre niektoré tovary, ktoré boli v Drážďanoch predložené [na preclenie], hoci tieto potom museli byť prepravené späť do Rakúska, aby sa dostali k príjemcovi tovaru. Ďalej existujú dôkazy o tom, že rovnaký spôsob dohody sa uskutočnil s inými

spoločnosťami určenými na príjem v Nemecku a nakoniec bola B. O. D. GmbH príjemcom týchto dodávok, ktoré boli deklarované v Rakúsku.

Konateľ **B. S. GmbH** (príjemca vo väčšine prípadov, v ktorých bola bionafta prečlená v Drážďanoch/Nemecko), R. R. M., bol pôvodne zakladateľom a jediným majiteľom uvedeného podniku, ktorý mal bionaftu vyrábať a bol podporovaný peniazmi EÚ. Nakoniec na základe vývoja trhu sa však tento obchod stal ekonomicky nestabilným, čo M. viedlo k tomu, aby sa zapojil do systému, ktorý využíva rozdiely medzi vnútroštátnymi daňovými zákonmi, aby vyrábal naftu z minerálneho oleja a predával ako „mazivo“ východoeurópskym príjemcom, a tým krátil daň z energie a DPH vo výške približne 73 miliónov eur (obžaloba prokuratúry Frankfurt nad Mohanom, spisová značka 7550 Js 216177/15 z 31. júla 2018).

V roku 2018 v dôsledku tohto vývoja kúpila slovenská spoločnosť **B. O. D. s.r.o. & co KS** (konateľ S. L.) podiel 25 % v **B. S. GmbH**. Táto spoločnosť je jedinou vlastníčkou **B. O. D. GmbH** (konateľ rovnako S. L.).

Občania USA B.V. a N.K. sú vlastníčkami spoločnosti S. E. D.O.O. a zároveň sú vlastníčkami amerických dodávateľov prefabrikovanej bionafty (B. E. S. a W. O. Trade LLC), a dodávali spoločnosti S. E. D.O.O. túto naftu ako „použitý jedlý olej“, ktorý sa následne vyvážal do EÚ ako bionafta vyrobená „v Bosne a Hercegovine“. Samotná S. E. D.O.O. je dcérskou spoločnosťou B. E. S.

Všetko toto vedie k obvinenému M., ktorý sa pokúsil obísť ekonomické ťažkosti svojho podniku tým, že sa zúčastňoval na nelegálnom systéme páchania colných a daňových podvodov v značnom rozsahu a s ďalšími obvinenými vytvoril zločineckú organizáciu, ktorá sa venovala takýmto činnostiam v neprospech EÚ a jej členských štátov, a tým uviedla umelo „zvyhodnené“ palivo na spoločný trh.

Medzitým rakúske colné úrady cestou úradnej pomoci zadovážili potvrdenie „pravosti“ certifikátu pôvodu z Bosny. Keďže ho však vydal samotný podnik S. E. D.O.O., ktorý je očividne zapletený do konania, nie je tento prostriedok spôsobilý zvrátiť ostatné výsledky dokazovania.

Na základe opísaného skutkového stavu sú obvinené fyzické a právnické osoby podozrivé, že spáchali trestné činy, ktoré patria do právomoci Európskej prokuratúry podľa článku 22 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre v spojení s článkom 3 ods. 2 písm. a) a c) smernice 2017/1371. Trestnosť je v Nemecku daná podľa § 370 ods. 1 bodu 1, ods. 2 bodu 3 a § 373 ods. 1 a 2 bodu 3 nemeckého Abgabenordnung a § 129 nemeckého StGB. V Rakúsku je daná podľa § 135 ods. 2, § 39 ods. 1 písm. a) FinStrG a § 278 StGB.“

K nevyhnutnosti a zákonnosti nariadených opatrení boli uvedené tieto skutočnosti:

„V prípade adries, ktoré boli dotknuté nariadením, ide buď o obchodné adresy obvineného spolčenia a/alebo obvinených fyzických osôb. Na základe podozrenia,

ktoré voči nim existuje, sa vychádza z toho, že zaistenie predmetov uvedených v bode II. z dôvodov dokazovania (§ 110 ods. 1 bod 1 StPO) je nevyhnutné, keďže týmto spôsobom je možné spoľahlivo odvodiť záver o tom, či skutočne šlo o obsahovo nesprávne alebo sfaľované faktúry a či tieto slúžili na to, aby predstierali malú hodnotu tovaru na účely neplatenia daní na vstupe.

Príkaz na prehliadku je nevyhnutný pre objasnenie trestných činov, keďže v súvislosti s podozrením, ktoré existuje voči obvineným G. K., S. L., B. O. D. GmbH môže byť len tak zaručené, že hľadané doklady sa môžu zaistiť úplne, bez oneskorenia a ohrozenia vyšetrovania. Opatrenia nie sú pri závažnosti veci vzhľadom na hroziaci trest neprimerané“

Zásadné argumenty účastníkov konania vo veci samej

- 6 Proti súhlasu súdu s príkazmi na prehliadky (domové prehliadky) smerujú včas podané a obsahovo rovnako znejúce sťažnosti B. O. D. GmbH, G. K. a S. L. z 1. decembra 2021, v ktorých – v skratke – sa namieta neexistencia podozrenia, respektíve závažne nedostatočné odôvodnenie podozrenia, nedovolené dlhé časové ohraničenie zaistenia a porušenie článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (porušenie dôverného vzťahu medzi advokátom a klientom) a podáva sa námietka pre porušenie práva voči príkazu a vykonaniu zaistenia. Nakoniec sa podáva aj „námietka“ voči odovzdaniu zaistených dokladov nemeckým úradom až do právoplatného rozhodnutia o sťažnostiach a námietkach.
- 7 Rakúsky asistujúci európsky delegovaný prokurátor vo svojom stanovisku z 15. februára k tomu uviedol, že sťažnostiam sa nemá vyhovieť, keďže – v skratke – hmotné body sťažností neobstáli, najmä nariadením o Európskej prokuratúre bol vytvorený nový právny rámec cezhraničných vyšetrovacích opatrení, ktorý sa síce od doterajšieho prípadu právnej pomoci medzi dvoma úradmi rôznych členských štátov odlišuje, v podstate však predstavuje ďalší rozvoj zásady vzájomného uznávania v trestných veciach, a preto podľa vzoru smernice o európskom vyšetrovacom príkaze mohli byť vecné dôvody pre vyšetrovacie opatrenie preskúmané len v štáte, ktorý opatrenie vydal. Podmienky legitímnosti, ktoré sa majú posúdiť podľa práva konajúceho európskeho delegovaného prokurátora, teda toho, ktorý vedie prípad (článok 28 ods. 1 a 2 nariadenia o Európskej prokuratúre), sa preskúmajú len súdmi tamojšieho štátu. To platí aj pre objasnenie výkonu právomoci Európskej prokuratúry. V členskom štáte asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora by sa pri vykonaní vyšetrovacích opatrení malo preskúmať len tamojšie formálne právo, nie však hmotnoprávne hľadiská. V súvislosti s prípadom je potrebné poukázať na to, že primerané podozrenie zo spáchania trestného činu v Spolkovej republike Nemecko už bolo preskúmané príslušným vyšetrovacím sudcom na Amtsgericht München (Okresný súd Mníchov, Nemecko). Opravnému prostriedku sa preto nemá vyhovieť.

- 8 Sťažovatelia tomuto odporovali a v zásade uviedli, že podľa ich názoru v Rakúsku nejde o trestný čin, respektíve chýba dostatočné počiatočné podozrenie voči uvedeným obvineným, preto rakúsky colný úrad správne poukázal na „problematiku trestnoprávnej dokázateľnosti a vystopovateľnosti“. Vychádzajúc z toho však nariadené prehliadky určite nie sú primerané a nevyhnutné (vyjadrenie zo 14. marca 2022).
- 9 Oberlandesgericht Wien (Vyšší krajský súd Viedeň, Rakúsko) má rozhodnúť o sťažnostiach voči príkazom na prehliadku priestorov, ktorú povolili spomenuté súdy prvého stupňa.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 10 Na základe článku 31 ods. 3 a článku 32 nariadenia o Európskej prokuratúre v spojení s odôvodneniami, ktoré boli k tomu uvedené, by bolo možné zastávať stanovisko, že v prípade opatrenia v štáte asistujúceho európskeho delegovaného prokurátora, ktoré schvaľuje súd, sa opatrenie, ktoré sa má zaviesť, má preskúmať podľa všetkých formálnych aj hmotnoprávných predpisov tohto členského štátu. To má však za následok, že súdu, na ktorý sa asistujúci európsky delegovaný prokurátor obrátil, sa musia sprístupniť všetky nevyhnutné doklady, respektíve spisy zo štátu konajúceho európskeho delegovaného prokurátora ako základ pre posúdenie, čo by najmä v prípade zapojenia viacerých členských štátov – odhliadnuc od nevyhnutného prekladu – malo za následok preskúmanie jedného a toho istého vyšetrovania na účely schválenia opatrenia v rôznych štátoch s rôznymi právnymi poriadkami. To určite vtedy, ak v štáte konajúceho európskeho delegovaného prokurátora nie je pre toto opatrenie potrebný súhlas súdu.
- 11 Tým by sa síce zohľadnila okolnosť, že Európska prokuratúra predstavuje jediný úrad (pozri článok 8 ods. 1 nariadenia o Európskej prokuratúre) a podľa toho by sa právne inštrumenty vzájomného uznávania mali uplatniť len výnimočne (článok 31 ods. 6 nariadenia o Európskej prokuratúre), avšak prakticky by spôsobila masívny krok späť. Keďže v rozpore s napríklad nariadením európskeho vyšetrovania, ktoré sa v dožiadanom štáte má preskúmať len podľa niekoľkých formálnych hľadísk, sa v každom dotknutom členskom štáte (podľa vnútroštátnej právnej situácie) musí vykonať úplné preskúmanie doterajšieho vyšetrovania na účely schválenia požadovaného opatrenia (to podľa právnej situácie štátu konajúceho európskeho delegovaného prokurátora; článok 31 ods. 2 nariadenia o Európskej prokuratúre). Aj v prípade vykonania opatrenia sa majú čo najviac dodržať predpisy štátu konajúceho európskeho delegovaného prokurátora (článok 32 nariadenia o Európskej prokuratúre). To vedie naopak k tomu, že – ako už bolo opísané – sa nedoručí len potvrdenie v zmysle nariadenia európskeho vyšetrovania, ale vždy všetok spisový materiál, ktorý je nevyhnutný na posúdenie, keďže inak by dotknuté súdy vôbec nedisponovali nevyhnutným základom pre rozhodnutie o formálnom a hmotnoprávnom preskúmaní skutkového stavu.

- 12 Pri interpretácii predmetného nariadenia o Európskej prokuratúre vo svetle rýchleho, efektívneho a ekonomického trestného stíhania je preto pravdepodobný záver, že súhlas súdu s opatrením v krajine požiadanej európskeho delegovaného prokurátora by sa mal obmedziť len na formálne hľadiská. To určite vtedy, ak sa v štáte konajúceho európskeho delegovaného prokurátora už uskutočnilo súdne preskúmanie.
- 13 Avšak takémuto výkladu odporuje výslovne upravené subsidiárne uplatnenie nástrojov o vzájomnom uznávaní takýchto rozhodnutí (článok 31 ods. 6 nariadenia o Európskej prokuratúre).
- 14 Preto je Súdny dvor Európskej únie požiadaný o objasnenie právnej situácie, ktorá sa toho týka.